

Dr. Szikora Veronika*

Az új magyar Polgári Törvénykönyv kodifikációja és társasági jogi összefüggései (nemzetközi kitekintéssel)

Bevezetés

A tanulmány a magyar Ptk. rekodifikációjának apropóján a társasági jog – kereskedelmi jog, magánjogban elfoglalt helyét vizsgálja, nemzetközi háttérbe ágyazva, elemezve a monista és dualista modell lényegét. Bemutatja az új Ptk. rendszerén belül a jogi személyek pozícióját, a társaságokra vonatkozó szabályok rendszerét, felveti az egyes társaságok jogi személyiségének kérdését.

Az írás központi kérdése: a társasági jogi szabályozási mechanizmus és az új magyar Polgári Törvénykönyv kodifikációjának viszonya illetőleg azok keresztmetszete.

A téma felvezetéséhez nélkülözhetetlen a Ptk. kodifikáció főbb állomásainak felidézése, hiszen az egyes irányváltások (néha politikai sugallatra) a társasági jog megközelítésének súlypontját is máshová helyezték.

I. Az új magyar Ptk. kodifikációjának főbb állomásai

I/1. A (jelenleg) hatályos Ptk.-tól az új Ptk. kodifikációjának kezdetéig

Magyarország első magánjogi törvénykönyvét, a Polgári Törvénykönyvet (1959. évi IV. tv.) 1953 és 1959 között alkották meg, 1960. május 1-én lépett hatályba. A Ptk. egy sikeres kodifikációnak tekinthető, amely a Kódex szerkezetére, nyelvezetévek tömör és világos voltára, valamint terminológiájának átgondoltságára és következetességére vezethető vissza.¹

---

* Dr. Szikora Veronika, egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszék, Debrecen

A tanulmány megjelenését az OTKA támogatta (a 68609 és 68628 sz. kutatási program keretében).

¹ Vékás Lajos: *Az új Polgári Törvénykönyv koncepciójából*, Polgári Jogi Kodifikáció

Az 1959. évi IV. törvényt számos alkalommal módosították, 1977-ben novelláris módosításra került sor. A rendszerváltozást megelőző időszak változásai megkövetelték a Ptk. újabb módosítását. A változások jogszabályi követése alkalmassá tette a kódexet napjaink jogviszonyainak szabályozására, de a törvény egységességét gyengítette. A magánjogi jogviszonyokban lejátszódó nagymértékű változások a Ptk. újraalkotását tették szükségessé.²

A rendszerváltozást követő gazdasági és társadalmi változások indukálták az új szabályozás szükségességét. *Sárközy Tamás* szavait idézve: „*A szocialista ideológiai hagyományokra természetesen a magyar újkapitalizmusban valóban nem volt szükség, ezért teljesen indokolt volt mind a Ptk., mind a Gt. felülvizsgálata a polgári gazdasági alkotmányosság szempontjából.*”³

Egy új Ptk. megalkotására már 1989-ben felmerült az igény, ezért létrejött a Kodifikációs Bizottság Sárközy Tamás elnökségével. 1990 után Harmathy Attila és Vékás Lajos társ-elnöki közreműködésével még egy darabig működött, majd „*elhalt*”.

Ezután már csak 1998-ban alapította újra Vastagh Pál, az akkori igazságügyi miniszter.⁴

Az új Polgári Törvénykönyv kodifikációja több kormányzati ciklusokon keresztül átívelő, nagy horderejű feladat elé állította a jogalkotókat.

I/2. A kodifikáció megkezdése és első üteme

Magyarországon az új Polgári Törvénykönyv kodifikációja kapcsán - az 1050/1998 (IV. 24.) Korm. határozat szerint⁵ - az egyes téma-

---

2002/4. 3.

² Vékás Lajos: *Magánjogi kodifikáció*, Magyar Jog, 2008/7. 449-457.

³ Sárközy Tamás: *A szocializmus, a rendszerváltás és az újkapitalizmus gazdasági civiljoga 1945-2005* (2007) HVG-ORAC, Budapest, 215.

⁴ 1990 után megközelítőleg száz alkalommal módosították a Ptk.-t (köztük kiszűrve a rendszeridegen szocialista elemeket). Lásd: Sárközy Tamás: *A szocializmus, a rendszerváltás és az újkapitalizmus gazdasági civiljoga 1945-2005* (2007) HVG-ORAC, Budapest, 216.

⁵ Az új Ptk. többi törvénytől eltérő jelentőségét a polgári jogi kodifikációról szóló 1050/1998. (IV. 24.) Korm. határozat a következőképpen fejezte ki: „A Kormány elrendeli a polgári jog, ezen belül a Polgári Törvénykönyv átfogó korszerűsítésére irányuló munkálatok megkezdését. A felülvizsgálat közvetlen célja egy korszerű, a nemzetközi gyakorlatnak és elvárásoknak is megfelelő Polgári Törvénykönyv megalkotása,

körök kidolgozására munkacsoportok alakultak, amelyek elkészítették az új Ptk. Konceptióját, amelyet megvitattott a Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottság és a Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság.⁶

A Konceptió megjelent a Magyar Közlönyben azzal a jogásztársadalomnak szóló felhívással, a módosító és kiegészítő javaslatok megtételére. A beérkező javaslatokat, kritikákat, a Szerkesztőbizottság 2002-ben megvitatta és javaslatait a Főbizottság elé terjesztette.

Az új kódex koncepcióját – még normaszöveg nélkül – a 1009/2002. (I. 31.) Kormányhatározat fogadta el.⁷

A Konceptió alapján megkezdődött az új Polgári Törvénykönyv normaszövegének kidolgozása. A Főbizottság két részre bontotta a terjedelmes anyagot: az új Ptk. megalkotásának fő elvi irányvonalakat is tartalmazó Konceptióra és a normaszöveg kidolgozását tartalmazó Tematikára.⁸

1/3. A Szerkesztőbizottsági „Vitatervezet”

2005-ben a Szerkesztőbizottság folyamatos átdolgozó és kiegészítő munkáját követően a Főbizottság felhatalmazta (2005 végén) az igazságügy-minisztert az új kódex első normaszöveg-tervezetének és indokolásának közrebocsátására.

2006 elején az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium „Könyv”-

---

amely a gazdaság alkotmányaként, a civilisztika alaptörvénye lesz. (...) Az új Ptk. legyen az 1990-től készült törvények szintézisével a civilisztika terén a rendszerváltás folyamatának egyfajta kodifikációs lezárása, összegzése.”

A Kormányhatározatot a Kormány többször módosította, elsősorban a határidőket és a kodifikációt irányító bizottságok személyi összetételét érintették.

⁶ A Főbizottság vezetője Vékás Lajos, tagjai: a miniszterelnöki hivatalt vezető miniszter, az igazságügy-miniszter, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész, a Magyar Jogászegylet elnöke, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elnöke voltak.

⁷ *Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója* (2001. november 8.); A Kormány 1061/1999. (V. 28.) Korm. határozatával módosított 1050/1998. (IV. 24.) Korm. határozata alapján elkészült az új Polgári Törvénykönyv koncepciója, amelyet a Kodifikációs Főbizottság 2001. november 8-i ülésén elfogadott. A Kormány a 1009/2002. (I. 31.) Korm. határozattal elrendelte a koncepciónak a Magyar Közlönyben történő közzétételét. Megjelent: Magyar Közlöny 2002/15/2. Lásd: a 436/B/2010. AB határozat Indokolásának III. pontját.

⁸ *Az új Polgári Törvénykönyv Koncepciója és szabályozási tematikája* (2002. november 18.) (A Kodifikációs Főbizottság 2002. november 18-i ülésén vitára előterjeszti: Vékás Lajos egyetemi tanár, a Főbizottság elnöke) Megjelent: Magyar Közlöny 2003/II.

enként hozzáférhetővé tette az új Ptk. első tervezetének és indokolásának teljes szövegét - nyilvános véleményezésre felhívással.

A Szerkesztőbizottság a Minisztérium Polgári Jogi Kodifikációs Főosztályával együttműködve elkészítette 2006 végére a törvény első szövegváltozatát, az úgynevezett „Vitatervet”-et.⁹

A beérkezett észrevételek alapján 2007 végére második, átdolgozott tervezetet kívánt készíteni és átadni a Minisztériumnak.

I/4. Az IRM „első” normaszöveg-tervezete

2007 januárjában a nyilvános felhívások után a szakmai közvéleményhez fordult a Minisztérium. Felkérték a bíróságokat, a jogász- és egyéb szakmai, érdekképviselői szervezeteket, kamarákat, tudományos műhelyeket szakmai viták szervezésére, azok eredményeinek összegzésére.

A vitára bocsátott javaslatra több száz írásos észrevétel érkezett. A 2007 első félévében lefolytatott szakmai viták alapján megállapítható volt, hogy számos területen alapvető tartalmi véleménykülönbség volt az érintett szervezetek és a Szerkesztőbizottság között. Az igazságügyi tárca pedig több kérdésben nem tudott azonosulni az előkészítés során alkalmazott munkamódszerekkel, az érdekeltekkel való hatékonyabb érdemi egyeztetést és konzultációt hiányolták.

A Kormány döntése alapján az igazságügyi tárca átvette a törvénytervezettel kapcsolatos jogalkotói munkát. 2007. augusztus 30-án az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) civilisztikai szakállamtitkára bejelentette, hogy a Tervezetet az IRM készíti el, így a Szerkesztőbizottság elnökének és tagjainak felelőssége a kodifikáció további menetéért megszűnt.

Vékás Lajos irányítása alatt a 2006-ban közzétett, ún. szerkesztőbizottsági tervezet átdolgozott változata elkészült, ezt a (nem hivatalos) tervezetet 2008 márciusában könyv formájában megjelentették.¹⁰

---

⁹ A 436/B/2010. AB határozat Indokolásának III. pontja szerint.

¹⁰ Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez címmel a 2006-ban közzétett, ún. szerkesztőbizottsági tervezet átdolgozott változata. Vékás Lajos (szerk.): *Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*, Complex, Budapest (2008) A Szakértői Javaslat szerzői: Boytha György, Burger László, Csehi Zoltán, Csizmadia Norbert, Faludi Gábor, Gárdos István, Gárdos Péter, Grafl-Fülöp Gyöngyi, Jójárt Eszter, Kemenes István, Kisfaludi András, Körös András, Lábady Tamás, Makai Katalin, Menyhárd Attila, Pajor-Bytomski Magdalena, Székely László, Szilas Péter, Vékás

Az IRM újabb szakmai egyeztetőmunkát kezdeményezett és folytatott le 2007. második félévében, majd ezt követően, a tárca álláspontjának megfelelő, átdolgozott tervezetet bocsátotta közigazgatási egyeztetésre 2007 októberében.

A 2007-es év első felében lezajlott szakmai viták eredményeként 2007 végére született meg a kódex úgynevezett „első változata”.¹¹

I/5. Az IRM „második” normaszöveg-tervezete és törvényjavaslata (2008)

Az újabb egyeztetéseket követően a Kormány 2008. május 28-án fogadta el az új Polgári Törvénykönyv tervezetét,¹² a törvényjavaslatot (T/5949. számú törvényjavaslat)¹³ 2008. június 5-én terjesztették az Országgyűlés elé. 2008. december 9-én zárta le az Országgyűlés a Polgári Törvénykönyvről szóló általános vitáját.

A törvényjavaslatot az Országgyűlés először 2009. szeptember 21-én fogadta el a Polgári Törvénykönyvről szóló törvényt, amelyet a köztársasági elnök megfontolásra visszaküldött. Majd ezt követően, a köztársasági elnöki felvetéseket (részben) figyelembe véve fogadták el az új Ptk.-t (2009. november 9-én), amelyet az aláírás és a kihirdetés

---

Lajos; Lásd még: Vékás Lajos: Az új Ptk. Szakértői Javaslatának elvi kérdései. Magyar Jog, 2008/2, 65-76.; Vékás Lajos: *Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*, HVG-ORAC, Budapest (2008) 245-247.; A minisztériumi eljárás részleteit lásd: Vékás Lajos (szerk.): *Szakértői Javaslat (...)* 54.

¹¹ A közigazgatási egyeztetés során tett észrevételek alapján átdolgozott tervezet rövid határidővel 2008. február közepén ismételt megkapták a minisztériumok, a Legfelsőbb Bíróság, a Legfőbb Ügyészség, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács és a leginkább érintett érdekképviseletek, kamarák annak tisztázása érdekében, hogy maradtak-e fenn érdemi észrevételek, vitás kérdések.

2008. április 2-án egy kizárólag az új Polgári Törvénykönyv koncepcionális súlyú kérdéseivel foglalkozó soron kívüli államtitkári értekezletre került sor, amelynek részvevői támogatták a Javaslatban megfogalmazott koncepcionális kérdésekben kidolgozott megoldásokat, a Javaslat által kialakított értékválasztásokat. Az igazságügyi és rendészeti miniszter már a Kormány döntése előtt megkezdte az egyeztetést a képviselőkkel. Lásd még a 436/B/2010. AB határozat Indokolásának III. pontját.

¹² Az IRM 2008. március 25-i dátummal tette közzé a honlapján a második minisztériumi szövegtervezetet.

¹³ T/5949. számú törvényjavaslat (indokolással együtt) a Polgári Törvénykönyvről (Előadó: Dr. Draskovics Tibor igazságügyi és rendészeti miniszter) Budapest, 2008. június

követett.¹⁴

Az új kódex – stílszerűen, ötven évvel a hatályos Ptk. hatálybalépését követően - 2010. május 1-jén lépett volna hatályba.¹⁵

I/6. Az új Ptk. hatálybaléptetése és annak visszavonása

Az új Ptk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról külön törvényt (új Ptk., 2010. évi XV. törvény), amelyet az Országgyűlés 2009. december 14-én fogadott el, a köztársasági elnök megfontolásra visszaküldte az Országgyűlésnek, amelyet (a megfontolás után) változatlan tartalommal fogadta el az Országgyűlés.

2010. április 26-án az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta és ezért megsemmisítette a Ptk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló törvény 1. §-ának (1) bekezdését, valamint 208. §-át. Így 2010. május 1-jén az új Ptk. első és második könyve, továbbá 2011. január 1-jén nem léptek hatályba az új Ptk. további könyvei.¹⁶

A főbb indokok a felkészülési idő hiányára, a jogbiztonság sérelmére hivatkoztak.¹⁷

---

¹⁴ Az első kormány határozat (1998) elfogadásától az új Ptk. kihirdetéséig (2009. nov. 20) több mint tizenegy év telt el, még a zárószavazás előtt is több módosító javaslatot nyújtottak be. A T/5949/416. számú javaslat – mely 235 pontból állt – számos lényegi, nemcsak koherencia-zavart elhárító módosítást is végrehajtott az egységes javaslaton. (436/B/2010. AB határozat Indokolásának III. pont)

Az új Polgári Törvénykönyvet 2009. évi CXX. törvényként kihirdették 2009. november 20-án és megjelent a Magyar Közlöny 165. számában.

¹⁵ Az új Ptk. Második Könyve „Személyek”, és az Első Könyv 2010. május elsején léptek volna hatályba, a Kódex többi része 2011. január elsején.

¹⁶ 2010. évi LXXIII. törvény a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatályba nem lépéséről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról.

¹⁷ 436/B/2010. AB határozat szerint az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján meghozott határozata szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése, valamint 208. §-a alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisíti. A megsemmisített rendelkezések nem léptek hatályba. Az AB egy korábbi [7/1992. (I. 30.)] határozatában kifejtette, hogy a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő” megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg. Önmagában a kihirdetés és a hatályba lépés egybeesése sem feltétlenül sérti a kellő felkészülési követelményét, más esetekben viszont ez éveket is igénybe vehet [7/1992. (I. 30. AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 267/B/2000.

A 2010-ben történt kormányváltás után az Orbán-kormány szükségesnek tartotta (az előző pontban vázolt AB döntésén túl) ismételten kimondani (jogszabályban!) a Ptk. visszavonását „Az Alkotmánybíróság 51/2010. (IV. 28.) AB határozatában megsemmisítette ugyan az új Ptké. hatálybalépéséről szóló rendelkezéseket, a jogbiztonság, illetve a jogpolitikai célok világossá tétele érdekében azonban indokolt, hogy törvény mondja ki az új Ptk. hatályba nem lépését.”¹⁸

A törvény általános indokolása szerint: „A polgári jogász szakma legkiválóbb képviselői által megkezdett Ptk. kodifikáció, méltatlan félreállításukat követően, teljesen zátonyra futott, és az új Ptké. hatályba lépő rendelkezéseinek Alkotmánybíróság általi megsemmisítésével ért véget. E kormányzati politikától terhelt és a polgári jogász szakma közreműködését elutasító korszak végére az új Ptk. hatályba nem lépését kimondó törvényi rendelkezés tehet végleg pontot.”

I/7. Az új Ptk. kodifikációja ismételt megkezdése és folytatása

Az Orbán-Kormány 1129/2010. (VI. 10.) határozatával – Vékás Lajos elnökletével – bizottságokat küldött ki az új Polgári Törvénykönyv elkészítésére. A Korm. határozat értelmében a Ptk. kodifikációjának előkészítő munkálatai során lefektették az elvi alapokat és főbb szempontokat.¹⁹

A kormányhatározat szerint egy korszerű, európai uniós elvárásoknak is megfelelő, törvény megalkotását tűzte ki célul, a hazai és a külföldi jogtudomány és joggyakorlat eredményei hasznosításával. „Az új Kódexnek meg kell újítania a személyi és a vagyoni viszonyok magánjogi szabályozását, növelnie kell a jogbiztonságot, meg kell könnyítenie a jogalkalmazók és a jogkeresők eligazodását a természetes és a jogi

---

AB határozat, ABH 2002, 1126, 1135.; 797/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1437, 1443.]. (A 436/B/2010. AB határozat Indokolásának III. pontja szerint).

¹⁸ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatályba nem lépéséről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2010. évi LXXIII. törvény 1. §-ban kimondta, hogy „A Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény nem lép hatályba.”

¹⁹ A Kodifikációs Főbizottság 2010. december 2-án a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban tartott ülésén elfogadta azokat az elvi, koncepcionális megfontolásokat és szempontokat, amelyek figyelembevételével folytatódott a kodifikációs munka. [Tájékoztató a Ptk. kodifikáció előkészítéséről. Megjelent a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium honlapján (Budapest, 2010. december 3.) 1. Elérhető továbbá: <http://www.ujptk.hu/hirek.html> (Letöltés: 2012. 12. 31.)]

személyek mellérendeltségi viszonyait szabályozó joganyagban.”

A munkacsoportok, az Operatív Szakmai Bizottság és a Kodifikációs Szerkesztőbizottság a 2009-ben elfogadott, de hatályba nem lépett új Ptk. alapulvételével kezdte meg/folytatta munkát az új Ptk. előkészítésében.²⁰

A Polgári Jogi Operatív Szakmai Bizottság²¹ feladata az elvi kérdések kidolgozása és szövegtervezet elkészítése, a Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottság²² az elvi kérdésekben történő állásfoglalás és az Operatív Szakmai Bizottság által előterjesztett javaslatok elfogadása és azok összhangjának biztosítása volt.²³

Az új Polgári Törvénykönyv javaslatát (2012) a Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság 2011. december 16-i ülésén elfogadta. Vékás Lajos a Főbizottság nevében a Kormánynak átadta a tervezetet, amelyet a minisztérium változatlan formában 2012. február 15-én társadalmi vitára bocsátott.

---

²⁰ A kormányhatározat szerint a Kodifikációs Operatív Bizottság előkészíti a norma-szöveget, a Szerkesztőbizottság dönt az egyes Könyvek elfogadásáról és a Főbizottság elé terjesztéséről. [Tájékoztató a Ptk. kodifikáció előkészítéséről. Megjelent a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium honlapján (Budapest, 2010. december 3.) (1-2., Bevezetés és 7. pont) Elérhető továbbá: <http://www.ujptk.hu/hirek.html> (Letöltés: 2012. 12. 31.)].

²¹ Az Operatív Szakmai Bizottság tagjai voltak: Csehi Zoltán, tanszékvezető egyetemi docens (PPKE), Kemenes István, ítélőtáblai kollégiumvezető (Szeged), állandó meghívott, Kisfaludi András, egyetemi tanár (ELTE), Kőrös András, tanácselnök (Legfelsőbb Bíróság), Lábady Tamás, ítélőtáblai elnök (Pécs), Menyhárd Attila, tanszékvezető egyetemi docens (ELTE), Székely László, miniszteri biztos, igazgató (ELTE Jogi Továbbképző Intézet), Wellmann György, kollégiumvezető (Legfelsőbb Bíróság) [*Az új Polgári Törvénykönyv, A Kodifikációs Főbizottság javaslata, 2012.* (Elfogadva a Főbizottság 2011. dec. 16-i ülésén) (1-381.) 1.]

²² A Kodifikációs Szerkesztőbizottság elnöke: Vékás Lajos, professor emeritus, tagjai voltak: Harmathy Attila, professor emeritus (ELTE), Kisfaludi András, egyetemi tanár (ELTE), Lábady Tamás, ítélőtáblai elnök (Pécs), Petrik Ferenc, ny. kollégiumvezető (Legfelsőbb Bíróság), Sárközy Tamás, egyetemi tanár (Corvinus Egyetem), Székely László, miniszteri biztos, igazgató (ELTE Jogi Továbbképző Intézet), Weiss Emilia, professor emeritus (ELTE), Zlinszky János, professor emeritus (PPKE). [*Az új Polgári Törvénykönyv, A Kodifikációs Főbizottság javaslata, 2012.* (Elfogadva a Főbizottság 2011. dec. 16-i ülésén) (1-381.) 1.]

²³ *Az új Polgári Törvénykönyv, A Kodifikációs Főbizottság javaslata, 2012.* (Elfogadva a Főbizottság 2011. dec. 16-i ülésén) (1-381.) 1. A Javaslatot, amelyet a Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság 2011. december 16-i ülésén elfogadott, a Főbizottság nevében a Kormánynak Vékás Lajos átadta.

Az új Ptk. az alábbi Könyvekből fog állni.²⁴

- Első Könyv: Bevezető rendelkezések
- Második Könyv: Az ember mint jogalany
- Harmadik Könyv: A jogi személyek
- Negyedik Könyv: Családjog
- Ötödik Könyv: Dologi jog
- Hatodik Könyv: Kötelmi jog
- Hetedik Könyv: Öröklési jog
- Nyolcadik Könyv: Záró rendelkezések

1/8. Az új Ptk. az Országgyűlés előtt (2012)

A Kodifikációs Szerkesztőbizottság javaslatát az államigazgatási egyeztetés és a szakmai viták lefolytatása után 2012 tavaszára tervezte a Közigazgatás és Igazságügyi Minisztérium (KIM) az Országgyűlés elé terjeszteni majd a nyári ülészen kivánták megkezdeni az új Ptk. tárgyalását.

A törvényjavaslatot eredetileg ősszel kellett volna elfogadni, azonban azt az Országgyűlésnek csak 2012 nyarán nyújtották be²⁵, 2012 végén tárgyalták, elfogadására nem került sor. Az Országgyűlésnek nem sikerül tartania a Kormány eredeti ütemtervét a törvény elfogadásában, az eredeti terv szerint - egy év felkészülési idő után - 2014. január 1-jén lépett volna hatályba az új Ptk., de így a hatálybalépés nagy valószínűséggel el fog el fog tolni, ha a felkészülési időt nem rövidítik le.²⁶

---

²⁴ Tájékoztató a Ptk. kodifikáció előkészítéséről. Megjelent a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium honlapján (Budapest, 2010. december 3.) (1-2.) 1., 2. pont. Elérhető továbbá: <http://www.ujptk.hu/hirek.html> (Letöltés: 2012. 12. 31.).

²⁵ T/7971. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről (Előadó: Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter) Budapest, 2012. július.

²⁶ Az Országgyűlés 2012. december 17-én elfogadta a kisebbik kormánypárt által benyújtott módosítást, mely három tárgykört érint: az élettársak családjogi helyzete, a személyiségvédelem, és a köteleSRész. Lásd: Vékás Lajos: *Bírálat és jobbító észrevételek az új Ptk. törvényjavaslatához (a zárószavazás előtt)*, Magyar Jog, 2013/1., (I. pont) 1.; Lásd még: Vékás Lajos: *Bírálat és jobbító észrevételek az új Ptk. kormányjavaslatához*, Magyar Jog, 2008/9. (55. évf.) 577-590. Társadalmilag kiemelkedő kérdés miatt, változtatás nélkül a benyújtott tervezetet nem fogadták el. „Az ilyen törvényhozói aktusok ritkán állják ki a szakmaiság próbáját, amint az Alkotmánybíróság legújabb határozata is mutatja. Vékás Lajos: *Bírálat és jobbító észrevételek az új Ptk. törvényjavaslatához (a zárószavazás előtt)*, Magyar Jog, 2013/1. 1. Vékás utal a II/3012/201 számú AB határozatra.

Vékás Lajos, a Ptk. védelmében tett megnyilatkozásakor a Ptk. sorsának politikai befolyásolására utal: „*Ismétli magát a történelem? Sajnos igen, ha nem is egyazon módon. Nem úgy, mint 2007-2008-ban, ezúttal a Kormány elfogadta a szakmai bizottságok javaslatát, és változtatás nélkül nyújtotta be az Országgyűlésnek a Bizottsági Javaslato*.”²⁷

II. A társasági jog szabályozási helyének és tartalmi kereteinek kijelölése a Ptk. kodifikációjának időszakában

A magyar társasági jog két alapvető törvénye a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) és a gazdasági társaságokról szóló törvény (Gt.). Ezen kívül számos joganyag rendelkezik ennek a jogterületnek a szabályozásáról, nemcsak a polgári- és kereskedelmi jogban, hanem egyéb jogterületen is. Ebből kifolyólag is, Magyarországon sincs külön kodifikált (egész, önálló) társasági jog.

A polgári jogi kodifikációs folyamat kiváló alkalom arra, hogy a jogi személyeket is megvizsgálják, valamint a szabályozás rendszerét gyökeresen megváltoztassák. Az rekodifikáció lehetőséget adott arra, hogy a társasági jogviszonyokat „méltóképpen-szükségképpen” szabályozza a Polgári Törvénykönyv. Egyes vélemények szerint, Ptk. mindig legalább egy lépéssel lemaradt a társasági jogra vonatkozó egyéb szabályoktól. A jogalkotók szerint elérkezett az idő, a Ptk. és a Gt. viszonyának (át)rendezésére, a jogszabályok összhangjának megteremtése és a néhol hiányos, máshol kettős szabályzás kiküszöbölésére. *Sárközy Tamás* pedig éppen azt fejtette ki (amikor még nem dőlt el végleg a Ptk. és a társasági jog szabályozási viszonya), hogy a gazdasági társaságok joga nem a Ptk.-ba való, ui. ez a terület tisztán polgári jogi alapon nem szabályozható, és az integrálásnak következményei lehetnek: a szabályozási hiányok, megkettőzések²⁸, szétszakítottság.²⁹ Emellett kimondja „a

---

²⁷ Vékás Lajos: *Bírálat és jobbitó észrevételek az új Ptk. törvényjavaslatához (a zárószavazás előtt)*, Magyar Jog, 2013/1. 1.

²⁸ Itt érdemes megjegyezni, hogy a dualista változatot többen a magánjog megkettőződésének tekintik. Ezzel kapcsolatban lásd Eörsi „ál-megkettőződés”-ről és a pluralizmusról írt gondolatait. EÖRSI: *Összehasonlító polgári jog* (1975) 434.

²⁹ Sárközy Tamás: *A társasági jog, mint komplex progresszív jogterület* In: Acta Coventus de Iure Civili Tomus X., szerk.: Papp Tekla, Szeged, Lectum Kiadó (2009) 13. Kifejti továbbá, hogy a polgári jogi társaság helye a Ptk.-ban van, az egyesületnek külön törvényben, a gazdasági társaságok külön törvényben – megtartva a Ptk.-ra való visszautalást.

társasági jog” létezését, amely a polgári joghoz erősen kötődő, de jogágazatilag komplex, azonban a polgári jog törzs-részéhez képest sokkal rugalmasabb, a modernizálás kihívásaihoz igazodó, progresszív jogterület.³⁰

A gazdasági társaságokat szabályzó joganyag komplex természetű, közjogi és eljárásjogi elemekkel vegyülve. A társaság *ius specialis* jellegű, dinamikusan változó, nem kizárólag szerződéses jellegű. Nochta Tibor, rámutat ezekre a sajátosságokra és arra, hogy talán a Ptk.-tól való különtartás indokoltabb (az előbbi érvek mellé álló többségi véleményekre utalva).³¹

A hatályos Ptk. a személyek jogában, a jogi személyek egyes fajtáira vonatkozó külön rendelkezésekben³² helyezi el a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságokat. A jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok és a polgári jogi társaság a kötelmi jogban, a „Társaság” fejezetben kaptak helyet. Emellett a Gt. tartalmazza a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályokat.

II/1. A rendszerváltást követő időszak

Az 1980-as évek közepén kezdődő folyamatok eredményeként a „korábbi etatista gazdasági mechanizmusok helyébe a piacgazdasági

---

³⁰ Uo. 11.; Lásd még: Sárközy Tamás: *A gazdasági jog és az új Polgári Törvénykönyv*, Gazdaság és Jog 2012/3. 3-7.; Sárközy Tamás: *A gazdasági társaságok közös szabályairól*, Gazdaság és Jog 2012/7-8. 3-7.; Sárközy Tamás: *Az új Ptk. szövegtervezetéről a gazdasági jog oldaláról*, Gazdaság és Jog 2007/1. 3-7.; Sárközy Tamás: *Gazdasági társaságok a Polgári Törvénykönyvben?* Magyar Jog 2008/12. 796-802.; Sárközy Tamás: *Szervezetek jogállása az új Ptk.-ban*, Gazdaság és Jog 2011/3. (19. évf.) 3-8.; Sárközy Tamás: *Társasági jog a Ptk.-ban?* Ügyvédek Lapja, 2012/1. 2-6.

³¹ Nochta Tibor: *A társasági törvényünk jogrendszerbeli környezetéről*. In: Acta Coventus de Iure Civili Tomus X., szerk.: Papp Tekla, Szeged, Lectum Kiadó (2009) 113.

³² A hatályos Ptk. rendszerében a II. rész III. címében a VI. fejezet alatt megtalálható „A jogi személyek egyes fajtáira vonatkozó külön rendelkezések”. Erre vonatkozóan lásd: SZIKORA: *Az egyes jogi személyek létjogosultsága a Polgári Törvénykönyvben* (2001) 37-52.; SZIKORA: *„A jogi személyek egyes fajtáira vonatkozó külön rendelkezések”...*, Collega (2000) 45-51. Az egyes jogi személyek rendszere az ötvenes évek végén megalkotott és a ma hatályos Ptk.-ban. Ezek szabályait hasonlítja össze a két tanulmány, amely végigköveti a jelentősebb módosításokat, amelyek fémjelzik a jogi személyek szemléleti megközelítésének változásait. Az előzőek ideológiai vonulatát követve a jogi személy fogalmát elemzi, a jogi személy elmélet szocialista elveket képviselő jogtudósok munkájának alapján.

szabályzók iránti igény jelent meg”- fogalmaz Sándor István. Felvetődött a kérdés, hogy a II. világháború előtti magánjogi rendszerére épülő, hagyományos (bevált) rendszer szerinti legyen a jogalkotás, vagy ihletet merítve a modern európai példákból, az eddigiektől eltérő modellt alkítsanak ki.³³

Bár a Ptk. számtalan módosításon esett át az 90-es évek óta, új (érvényes és hatályos!) Ptk. megszületéséig még nem jutottunk el (2012). Sárközy Tamás azt tartotta volna jó megoldásnak, ha a kilencvenes évek első harmadában alkottak volna meg egy Kereskedelmi Törvénykönyvet, de erre, különböző jogpolitikai okok miatt nem került sor. Sárközy Tamás nem zárta ki, hogy a monista koncepció „*a civiljog egésze számára elméletileg megfelelőbb*”, de az idő múlása, az új Ptk. nélküli húsz év „*a gazdasági jogi szabályozás számára nyilvánvalóan hátrányos volt*”³⁴

II/2. Az új Ptk. koncepciója

Az új Ptk. koncepciója (Koncepció) az új Polgári Törvénykönyv monista elven történő megalkotását tűzte ki célul. „Átfogja az üzleti világ, a kereskedelem, vagyis a vagyoni forgalom professzionális szereplőinek és a magánszemélyeknek magánjogi viszonyait egyaránt.”³⁵

A Ptk. Koncepció a polgári jog lehető legteljesebb mértékű behelyezését célozta meg a Polgári Törvénykönyvbe, így a gazdasági társaságok jogának *Ptk.-ba való beépítése* is.³⁶ Ezzel összhangban a Vékás Lajos által vezetett kodifikátorok csoportjának elképzelése szerint: a kereskedelmi jogot a Ptk.-ba kell integrálni.³⁷

Az új Ptk. Koncepciója megállapítja, hogy gazdasági társaságok szabályozási sajátosságai miatt a társasági jog és az új Ptk. viszonya a

---

³³ Sándor István: *A magyar magánjog evolúciója és a rendszerváltás*, In: Ünnepi tanulmányok Sárközy Tamás 70. születésnapjára, szerk. Nótári Tamás, Szeged, Lectum Kiadó (2010) 358-359.

³⁴ Sárközy Tamás: *A szocializmus, a rendszerváltás és az újkapitalizmus gazdasági civiljoga 1945-2005* (2007) HVG-ORAC, Budapest, 216.

³⁵ *Az új Ptk. koncepciója* (2001. november 8.) V/2. pont: „*Monista elven felépülő törvénykönyv*”.

³⁶ *Az új Gt. (2006-os) Koncepciója*, III/1. pont.

³⁷ *Az új (2006-os) Gt. Koncepciója*, III/1. pont. Lásd még: VÉKÁS: *Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései* (2001) 15-74., VÉKÁS: *Szükség van-e kereskedelmi magánjogra?* Magyar Jog 1998/12. 705-713., VÉKÁS: *Zum neuen ungarischen Gesellschaftsrecht*, JbOstR (1989) 345-354.

Gt. novelláris felülvizsgálata során határozható meg.³⁸

A Ptk. határainak a kitágítása aggályokat vetett fel a tartalomra és a terjedelempre vonatkozóan. A komplex társasági jogi normák szabályozásával kapcsolatban felmerült annak a lehetősége, hogy a személyek jogáról szóló könyvben helyeznék el, de külön egységet („Rész”-t) szentelnének neki.³⁹

II/2. Az új Ptk. és a 2006-os Gt. kodifikációjának összefüggései

Időközben már folytak a Gt. újrakodifikálásának munkálatai,⁴⁰ amellyel kapcsolatban prognosztizálták, hogy nagy valószínűséggel „beéri” a Ptk. kodifikálását, hiszen a Ptk. normaszövegének „nulladik változata” a 2005. év végére volt várható, a Gt. (-alkotás) pedig igen előrehaladott stádiumában járt.⁴¹

---

³⁸ *Az új Ptk. Konceptiója és szabályozási tematikája* (2002. november 18.) I. Személyek: Harmadik rész: Társaság. Vö. WELLMANN: *A Ptk. és a Gt. kapcsolódási pontjai...*, Gazdaság és Jog 2002/9. 9-14.

³⁹ Néhányan kételkedésüket fogalmazták meg (például: Miskolczi Bodnár Péter, Wellmann György), arra hivatkozva, hogy a társasági jog nagy terjedelme a Ptk. megfelelő szerkezeti egyensúlyát veszélyeztetné. Lásd: Miskolczi Bodnár Péter: *Társasági jog a Ptk.-ban*, Gazdaság és Jog 2001/1. 3-8.

⁴⁰ A gazdasági társaságokról és a bírósági cégeljárásról szóló törvények újrakodifikálása céljából 2003 júniusában létrejött a Kodifikációs Bizottság, amelynek feladata társasági- és cégjog felülvizsgálata. Ennek folyamánya a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. (Gt.) (és a Ctv.) újrakodifikálása. A Konceptió megállapítja, hogy ezek a törvények jól beváltak, felülvizsgálatuk mégis indokolt a magyar társadalmi-gazdasági körülményekben bekövetkezett változások, nemzetközi hatások és a technika felgyorsult fejlődéséből adódó kihívások, a versenyképesség fenntartása az Európai Unióban stb. szempontjából. A Kodifikációs Bizottság vezetésére az igazságügy-miniszter Sárközy Tamást kérte fel, a Bizottságban részt vettek a jogi szakma fontosabb területének képviselői, így ügyvédek, bírák, egyetemi oktatók, valamint az Igazságügyi Minisztérium tisztviselői. (Jogi Fórum honlapja, <http://www.jogiforum.hu/hirek/10369> (Állapot: 2004. márc. 26.)) A Kodifikációs Bizottság elkészítette „*A gazdasági társaságokról és a bírósági cégeljárásról szóló törvények koncepciója*” című vitaanyagot, amelyhez kapcsolódott egy, a legfontosabb döntést igénylő kérdéseket összefoglaló melléklet is. (Jogi Fórum honlapja, <http://www.jogiforum.hu/hirek/10369> (Állapot: 2004. márc. 26.)) A gazdasági társaságokról és a bírósági cégeljárásról szóló törvények koncepciója (A Kodifikációs Bizottság vitaanyaga), Az Igazságügyi Minisztérium honlapján (2004) <http://www.im.hu/adat/letoltes/GtKonceptio.doc> (Letöltés: 2004. márc. 26.) (*Az új Gt. (2006-os) Koncepciója*).

⁴¹ *Az új Gt. (2006-os) Koncepciója*, I/4. pontjában leírt ütemterv szerint haladtak a kodifikációs munkálatok.

A Társasági és Cégjogi Kodifikációs Bizottság (a továbbiakban: Gt.-Kodifikációs Bizottság) vállalta, hogy a Gt. szövegtervezeteit 2005 elejére előkészíti, majd a szakmai-társadalmi viták után 2005 nyarán a Kormány elé terjeszti.

A Gt.-Kodifikációs Bizottság önálló törvényjavaslat kidolgozását tervezte, majd hajtotta végre, a Ptk.-ba való integrálásának részletkérdés-megoldásait a Ptk. „Személyek” része szövegtervezetének elkészültéig „jegelte”. A Gt.-Koncepcióban megjegyezték, hogy: *„nincs ugyan elvi akadály a gazdasági társaságok jogának Ptk.-ba való beillesztésének, de ez a joganyag nagysága és normáinak más típusú absztrakciós szintje miatt jelentős technikai problémákkal járna. (...) A Bizottság többségi véleménye szerint azonban feltehetően hosszabb távon is elméleti szempontból célszerűbb alternatíva a gazdasági társaságok teljes szabályozásának Ptk.-tól való külön tartása (...)”*

A Gt.-Koncepció kifejtette, hogy *a Ptk. továbbra is legyen a Gt. mögöttes jogterülete, és a Ptk.-Gt. kölcsönhatása a fejlődés irányába hasson. A Ptk. koncepció is átvett elemeket a Gt.-ből és az új Gt.-ben is meg kell jeleníteni markánsabban a jellegzetes civiljogi elemeket, például a szerződéses jelleget, a normák diszpozitivitását stb.*⁴²

Sőt, a Gt. jogalkotási folyamatában alternatívaként felvetődött a társasági jog Ptk.-ba való integrálása.⁴³

Ezzel párhuzamosan folytak az új Ptk. jogalkotási munkálatai, de a kódex nem készült el. Mindezekre tekintettel a Kodifikációs Bizottság a társasági jog anyagának, a Ptk.-ba való beillesztésével érdemben *nem foglalkozott és önálló törvényjavaslatot kívánt kidolgozni.*⁴⁴

A további tervek is az ütemezésnek megfelelően haladtak, ennek megfelelően a parlamenti megvitatására és elfogadására még 2005-ben

---

⁴² Példaként vették, hogy a Ptk. koncepció is átvette a Gt.-ből pl. az átalakulást és az előtársaságot, *az új Gt.-ben is növelni kell pl. a szerződéses jelleget, a normák diszpozitivitását stb.* (Erre még a nyilvánosan működő részvénytársaságok körében is szükség van.) [Az új (2006-os) Gt. Koncepciója, III/3. pont.] A diszpozitivitás – kógenia kérdésének elemzését lásd még: Sándor Tamás: Kógenia és diszpozitivitás a magyar társasági jogban, in: Raffai Katalin (szerk.) A nemzetközi gazdasági kapcsolatok a XXXI. században Ünnepi kötet a nyolcvanéves Bánrévy Gábor tiszteletére, Pázmány Press, Budapest, 2011. 115-127.; Kisfaludi András: Kógenia vagy diszpozitivitás a társasági jogban, *Gazdaság és Jog*, 2006/8. 3-11.; Sárközy Tamás: Az új Gt. közös rendelkezéséről, *Gazdaság és Jog*, 2005/3. 11-12.

⁴³ Sárközy Szabolcs: *A harmadik Gt.-től a Ptk.-ba foglalt társasági jogig*, *Gazdaság és Jog* 2012/11. 8.

⁴⁴ *Az új (2006-os) Gt. Koncepciója*, III/1. pont.

sor került és az új Gt. 2006-ban hatályba is lépett (2006. évi IV. tv.).

A társasági törvény elfogadásával a magyar szabályozás nem kívánta a társasági szabályozást a Ptk.-ba beemelni. *Vékás Lajos* szerint a harmadik Gt. – az uralkodó szakmai vélemény szerint – nem sikerült olyan jól, mint az azt megelőző Gt.-k, továbbá már a hatálybalépése előtt módosítani kellett, véleménye szerint a Gt. megalkotása elsietett volt, azzal be kellett volna várni a Ptk.-tervezetet.⁴⁵ Azóta, a harmadik Gt. hatálybalépése óta, eltelt már hat év, és még mindig nem lépett hatályba az új Ptk.

II/3. Szakértői Javaslat

A szerkesztőbizottsági tervezet és a Vékás Lajos vezetésével elkészült Szakértői Javaslat (2008) a Személyekről szóló könyvben a jogi személyekre vonatkozó általános szabályokat részletesen kifejti, míg a törvényjavaslat jogi személyekre vonatkozó szabályozása, hasonlóan a jelenlegi törvény megoldásához, és tekintettel arra, hogy az igazságügyi tárca nem kívánta megváltoztatni a rendszerváltás óta fennálló helyzetet, amely szerint ezeket a szabályokat a társasági törvény tartalmazza.

A Szakértői Javaslat a Gt. teljes joganyagát beépítené az új Ptk. Második könyvébe, a Személyek könyvébe. A Javaslat számottevően kibővíti a jogi személyekre vonatkozó általános szabályokat. Ezáltal a gazdasági társaságokra vonatkozó számos szabály megismétlődése elkerülhetővé válik. A Javaslat a Gt. megoldásait figyelembe veszi, „*kritikailag felülvizsgálja azokat, s ha szükségesnek látszik, módosított formában ad rendelkezést*”.⁴⁶ A hatályos Gt.-hez képest sok újítást tartalmaz. A Javaslat társasági formaként szabályozná az egyesülést, a közkereseti és a betéti társaság jogi személyiséget nyerne. A zártkörű részvénytársaság társasági szerződéssel lehetne alapítani. A Javaslat a kft.-nél nem írna elő minimális tőkekövetelményt, a zrt.-nél viszont húszmillió forintra emelné. A szabályozás nem teljes, nem fedi le a társaságok reorganizációját, az egyesülés-kiválás jogát, a konszernjogot, valamint a vállalat-felvásárlás szabályozását.

---

⁴⁵ Hanák András: *Fluctuat nec mergitur: az új Polgári Törvénykönyv esélyei*, Magyar Jog 2009/2. 76.

⁴⁶ Vékás Lajos: *Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*, HVG-ORAC, Budapest 2008. 263.

II/4. A hatályba nem lépett Ptk.-tól a 2012-es törvényjavaslatig

Az 1129/2010. (VI. 10.) Korm. sz. határozat szerint a Kodifikációs Főbizottság azt a határozatot hozta,⁴⁷ hogy gazdasági társaságokra vonatkozó, jelenleg külön törvényben szabályozott anyagi jogi szabályok a Ptk.-ban kapjanak helyet és Sárközy Tamás vezetésével külön munkabizottság a társasági jog beépítésének részleteit dolgozza ki.⁴⁸

A 2009-es törvényjavaslatához képest a legnagyobb változást a társasági jog Ptk.-ba való inkorporálása jelentette, Kisfaludy András törvénytervezetének felhasználásával.⁴⁹ A jogi személyekre vonatkozó szabályokat megközelítőleg ötven szakaszban foglalták össze. Jelentős változás a hatályba nem lépett joganyaggal szemben, hogy az egyesület és az alapítvány is helyet foglal a jogi személyek sorában, és egy az új jogi személyt, a vállalati csoport is megjelent.⁵⁰

A társasági jog új Ptk. Harmadik Könyvében foglal helyet, a jogi személyeket szabályozó részben.⁵¹

A jogi személyeknek lesznek közös szabályaik, melyek nemcsak a gazdasági társaságra érvényesek (a négy gazdasági társaság: kkt., a bt., az rt. és a kft.), hanem az egyesületekre, szövetkezetekre és az alapítvá-

---

⁴⁷ Tájékoztató a Ptk. kodifikáció előkészítéséről. Megjelent a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium honlapján (Budapest, 2010. december 3.) 1. Elérhető továbbá: <http://www.ujptk.hu/hirek.html> (Letöltés: 2012. 12. 31.)

⁴⁸ A Kodifikációs Főbizottság 2010. december 2-án, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban tartott ülésén hozta meg a több pontból álló határozatát, amely többek között érintette még a Ptk. szerkezeti felépítését (a Könyvek elnevezését), a cselekvőképesség és a fogyasztókra vonatkozó magánjogi védelem, ill. a telekkönyv kérdéskörét. [Tájékoztató a Ptk. kodifikáció előkészítéséről. Megjelent a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium honlapján (Budapest, 2010. december 3.) (1-2.) 1-7. pont. Elérhető továbbá: <http://www.ujptk.hu/hirek.html> (Letöltés: 2012. 12. 31.)]

⁴⁹ Sárközy Tamás: *Szervezetek jogállása az új Ptk.-ban*, Gazdaság és jog 2011/3. (3-8.) 3.; Kisfaludy András munkáiból lásd még: Kisfaludy András: *Jogharmonizáció a kereskedelmi társaságok jogában*, in: *Európai közösségi jogi elemek a magán- és a kereskedelmi jogban*, Vékás Lajos (szerk.), KJK-KERSZÖV, Budapest (2001) 99-248.; Kisfaludy András: *A társasági jog helye a jogrendszerben*, Polgári Jogi Kodifikáció 2000/3. 3-12.; Kisfaludy András: *A Ptk.-kodifikáció jelenéről és a törvénykönyvünk általános részét érintő módosításokról*; in: Papp Tekla (szerk.): *Acta Conventus de Iure Civili*, Tomus III.; Lectum Kiadó, Szeged, 2005. 9-28.

⁵⁰ Lásd: <http://jarasok.com/friss-hirek/uj-ptk-2012-2013-letoltes-az-uj-polgari-torveny-konyv-teljes-szovegenek-letoltese.html> (Letöltés: 2012. 12. 31.). Lásd még: Sárközy Tamás: *Szervezetrendszerek és a polgári jogi jogalanyiség a társasági-egyesületi és az alapítványi jogban*, *Gazdaság és Jog*, 2003/9. 31-37.

⁵¹ Vékás Lajos: *Az új Ptk. nem lesz az „önzés bibliája”*, *Ügyvédek Lapja* 2011/1. 2-5.

nyokra is. Itt rendelkeznek az általános szabályairól. A törvény a szövetkezeti törvény bevált alkalmazásaitól nem kíván eltérni. Ahhoz, hogy a Ptk. zökkenőmentesen és tehermentesen tudjon működni, bizonyos szabályokat kell beépíteni a cégeljárás törvénybe, továbbá a számviteli és tőkepiaci törvényt is módosítani szükséges.⁵²

A szövetkezet szorosan kapcsolódik a gazdasági társaságokhoz. Más formája, mint például a szociális szövetkezet vagy az iskolaszövetkezet erőteljesen az egyesületekhez kötődik. Sokan azon az állásponton voltak, hogy a szövetkezetet be kell olvasztani a gazdasági társaságok közé, de végül arra a döntésre jutottak, hogy a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályok csak akkor alkalmazandóak, ha a szövetkezeti szabályok másként nem rendelkeznek.

Jelentős elméleti változás, hogy a közkereseti társaság és a betéti társaság jogi személyiséget nyer. Ez a gyakorlatban változást nem fog előidézni, a kkt.-nek és a bt.-nek nem kell átalakulniuk.

II/5. Az új Ptk. hatálybalépését követő időszak várható feladatai

A társasági jog és a cégjog szorosan összefügg. A társasági jog és a cégjog viszonya alapvetően megváltozik. A Ptk.-n kívül maradnak a társasági jog közjogi vonatkozásai, mert a kodifikáció során erősen érvényesült az az elv, hogy a Ptk.-ban csak polgári jog lehet. Ezért a Harmadik Könyv tekintetében a jogalkotókat még nagy munka várja, több (Ptk.-n kívüli) szabályt kell elkészíteni, módosítani, összehangolni.

„A munkának tehát a Ptk.-val még nincs vége, a Ptk. az útnak csak a fele”. Nemcsak egy újfajta cégtörvényre lesz szükség, módosítani kell (többek között) a tőkepiaci törvényt, a számviteli törvényt. A diszpozitivitás egészen más cégeljárást követel meg.

Egyébként a Gt. lényegében tartalmilag megmaradt. Nagyon-nagy differencia nincs a hatályos Gt. és a Ptk. javaslat között.⁵³

Jelentősebb változásoknak tekinthetjük még a non-profit társaság

---

⁵² Sárközy Tamás: *Szervezetek jogállása az új Ptk.-ban*, Gazdaság és jog 2011/3. 3-8.

⁵³ A jogi személyek szabályozása az új Ptk.-ban – Interjú Sárközy Tamás professzoral, „A Ptk. az útnak csak a fele” A HVG Orac honlapján, http://hvgorac.hu/sites/portal/Default.aspx?page=journal&article=interju_sarkozy_tamas.htm (Letöltés: 2012. 12. 31.) Sárközy Tamás még arra is felhívja a figyelmünket, hogy az új cégtörvény mellett, intézményesen végig kell menni a munkajogi szabályokon, a könyvvizsgálói szabályokon, a számviteli szabályokon, emellett rengeteg, S. T. becslése szerint 30-40 jelentősebb törvényen.

megszűnését és a kkt. és a bt. jogi személyiségű válását.⁵⁴

III. Nemzetközi fejlődési tendenciák és példák a társasági jog szabályozásának jogrendszerbeli helyére

A jogösszehasonlítás a társasági jog esetében egészen különös, nagy jelentőséggel bír, és nem csak az Európai Unió jogának harmonizálása és a jogegységesítése során. Elsősorban jog-összehasonlítást igényel és a nemzetközi társasági jog kérdései is újra és újra a nemzeti szabályozások funkcionális összehasonlításához vezetnek. A fejlett piacgazdaságokban a társaságok a gazdasági aktivitás fő hordozói. A menedzsment az ügyfelek, a dolgozók, a hitelezők, az idegen tőkét szolgáltatók, és a társaság aktív szereplői szabályozást igénylő együttműködése alapvetően ugyanazokat a kérdéseket veti fel, amely a mindenkori jogi tradíció, gazdaságtörténeti fejlődés és az állam beavatkozási hajlandósága alapján, többé-kevésbé eltérően válaszolható meg, például a korlátozott felelősségű társasági formák esetében, amelyek a hozzájuk kapcsolódó veszélyeket, kockázatokat különböző módon viselik.

A nemzeti társasági jogok roppant tapasztalati tőke birtokában vannak, amely a jogharmonizáció céljait, éppúgy, mint más továbbfejlesztést sikeressé teheti. A gazdasági és jogi környezet változása, a határon átívelő gazdasági forgalom, és a tőkepiacok világméretű megnyitása más országok jogszabályainak értelmezésére kényszerít bennünket is.⁵⁵

---

⁵⁴ Jelen tanulmány terjedelmi korlátai miatt ennek a kérdéskörnek a kifejtését nem tesszük meg ezen írásban. A már elkészült összegzéshez kapcsolódóan lásd: A téma bővebb kifejtését lásd: Sárközy, Tamás: *A jogi személy elméletének átalakulása. Vizsgálódás a szervezetek komplex jogalanyiságáról*, Budapest, KJK (1985); Sárközy Tamás: *Jogképesség – személyiség – jogalanyiság az embertöbbségek – csoportok – szervezetek körében*, Polgári Jogi Kodifikáció 2000/4. 3-9.; Sárközy Tamás: *Jogképesség, illetve jogalanyiság az ember- többségek – csoportok – szervezetek körében*, Jogtudományi Közlöny, 2001/1. 1-10.; *Az új (2006-os) Gt. Konceptiója*, VII/4. pont; KISFALUDI Kisfaludi András: *A társasági jog*, Alfa Kiadó, Budapest (1996) 24. Ezt az álláspontot támogatja Lászlófi Pál is cikkében: Lászlófi Pál: *A közkereseti és betéti társaságok jogalanyiságának néhány kérdése* (2000) 57-62.; Károlyi Géza: *A jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok...* Jogtudományi Közlöny 1998/11. 435-439., TÖRŐ Emese: *A köz- és versenyszférában megvalósuló vezetői jogállás kritikai elemzése*, PhD értekezés, Miskolc, 2005. (122. l.) 81.; Wellmann György: *Jogalkalmazási problémák jogi személyiség nélküli társaságoknál*, 2000/4., 3.; Szikora Veronika: *Személyegyesítő társaságok a német, az osztrák és a magyar jogban*. doktori értekezés, Miskolc (2005) 368 pp.

⁵⁵ HUECK – WINDBICHLER: *Gesellschaftsrecht*²⁰ (2003) (1. §, Rz. 17.) 12.

A tudományos vitákban megnyilvánult az a nézet, hogy az új magyar magánjogi kódexnek tiszteletben kell tartani az európai jogfejlődés hagyományait, nyomon kell követni a külföldi kodifikációs gyakorlat legújabb, a magyar kódexben is hasznosítható eredményeit és a körülöttünk lévő folyamatokat, tendenciákat, a tradicionális polgári törvénykönyvek (pl. a német Ptk) változásait.⁵⁶

A Ptk. Konceptióban *Vékás Lajos* a monista felfogás helyességét és erre az elvre épülő kodifikáció előnyét igyekszik alátámasztani. Kifejti, hogy így elkerülhetők a párhuzamos szabályozások (pl. eltérő rendelkezések a kereskedők és a magánszemélyek vételi ügyleteinél stb.), és elhatárolási problémák is, amelyek a dualista rendszerből adódhatnak.

Nem tartja korszerűnek kereskedelmi ügyletek szerződési szabályainak - akárcsak részben - elkülönített kodifikálását. Mértékadó külföldi példának hozza a *svájci Kötelmi jogi törvényt* (OR 1881) megszüntette a kereskedelmi ügyletek különálló szabályozását, *Codice civile-t* (1940-42) és az 1992-es holland Ptk.-t is.⁵⁷

Vékás Lajos szerint, néhány kelet-európai ország közelmúltbeli ellenkező példája nem tekinthető mérvadónak. *Fazekas Judit* kifejti, hogy „*a magánjog nem a kereskedelmi jog kategóriapárja, hanem annak genus proximuma, hiszen a kereskedelmi jog a polgári joggal együtt a magánjog fogalma alá tartozik*”.⁵⁸

A magánjoggal kapcsolatban, két megközelítéssel találkozhatunk: monista és a dualista felfogás. A monista és dualista megközelítés mögött komoly dogmatikai érveket fel lehet sorakoztatni, nemzetközi példákkal alátámasztani. Emellett a gyakorlat is adhat megoldásokat, a hatékonyabb jogalkalmazás eléréséhez.

A pro és kontra érvek felsorakoztatásakor és ütköztetésekor, többször ugyanazon alátámasztó pontok megadásakor éppen az ellenkező következtetéseket levonásával találkozunk. Pl. jól bevált gyakorlat,

---

⁵⁶ Ezzel kapcsolatban lásd: Szalma József: *Közösségi, közös és eltérő elemek a polgári jogi kodifikációkban (Különös tekintettel az 1959. évi IV. többször módosított magyar Ptk rekodifikálására)*, Jogelméleti Szemle, 2001/2. IV. pontja (Interneten elérhető: <http://jesz.ajk.elte.hu/szalma6.html>). A szerző hivatkozik Menyhárd Attila munkájára is: Menyhárd Attila: *A BGB reformjáról*, Polgári jogi kodifikáció, 2000/1. 25-26.; Lásd még: Sándor István: *Eltérések és hasonlóságok a társasági jog területén Nyugat-Európában*, Gazdaság és Jog 2000/9-10. 11-15.

⁵⁷ *Az új Ptk. koncepciója* (2001. november 8.) V/2. pont: „*Monista elven felépülő törvénykönyv*”.

⁵⁸ Benacchio, Giannantonio: *Az európai közösség magánjoga, Polgári jog, Kereskedelmi jog*, Osiris, Budapest (2003) 11.

hagyomány (tisztelet) (ne változtassunk!) – elavult, idejétmúlt szabályozás (változtassunk!).

III/1. Példák a monista és dualista felfogású rendszerekre

Néhány országban sikeresen zajlott a kereskedelmi jogi szabályok beépítése a polgári törvénykönyvekbe, más országokban már a „beültetést” is elleneztek a várható „kilöködési kockázat” miatt. Már-már örökös vitatémának nevezhetjük a „vele vagy nélküle harc”-ot, amelyben a csata megnyerése még nem jelenti feltétlen a végleges győzelmet.

III/1.1. Dualista modell

A dualista rendszerben fellelhető a magánjog két külön alrendszere: a polgári jog és a tőle elkülönülő kereskedelmi jog (az üzleti életnek saját, elkülönült magánjoga). A dualista rendszer mellett szól azon alapvető érv, hogy az üzleti tevékenységnek gyorsaságra, rugalmasságra, áttekinthetőségre, maximális kiszámíthatóságra, erőteljes hitelezővédelemre van szüksége, amelyet az általános érdekeket követő magánjog, a polgári jog nem biztosít.⁵⁹

A dualista rendszer eredete a feudális jog mellett már létező, de attól elkülönülő kereskedelmi szokásjogi rendszerekre vezethető vissza. Történeti szempontból a dualista elv érvényesülését jelzik a szárazföldi és a tengeri kereskedelemről szóló francia szabályok (1673, 1681), illetve a francia kereskedelmi törvénykönyv (*Code de commerce 1807*), a spanyol kereskedelmi törvénykönyv (*Codigno di Comercia 1829*), az olasz kereskedelmi törvénykönyv (1865, 1883).

Németországban 1900-ban magával vonta az *ADHGB* revíziójának szükségességét is az egységes német *BGB* hatályba léptetése. Megalkották 1897-re a *HGB*-t, az egységes német állam kereskedelmi törvénykönyvét. Felvetődött a törvényhozóban az a kérdés, hogy hagyja-e egyáltalán a kereskedelmi kódexet külön kódexnek a *BGB*-hez képest. Az *ADHGB* 1861-től integrálni kívánta az egyes jogalanyokat az egységes szabályozás alá, a *HGB* pedig 1900-tól kiszakítani igyekszik az amúgy egységes polgári jogból.⁶⁰

---

⁵⁹ Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, 2011/3–4., 45.

⁶⁰ BURGER: *A kereskedők jogállásának változásai az újkori német magánjogban* (2001)

Az előző példákából látható, hogy a dualista felfogás a XIX. században meghatározó volt, a román Kereskedelmi Törvénykönyv (1887) is ekkor született, elsősorban olasz mintára, és ekkor jött létre a magyar *Kereskedelmi Törvénykönyv is (1875. évi XXXVII. tc)*, német *ADHGB* mintára.⁶¹

A XX. században a monista rendszer erősödése volt tapasztalható, ennek ellenére a francia, a német, az osztrák jogrendszerek továbbra is fenntartották a dualista koncepciót. Azonban fontos érv, hogy az egykor merev magánjog ma már annyira felgyorsult, átalakult, hogy biztosíthatja a kereskedelem rugalmasságát is, nem feltétlenül szükséges a különálló kereskedelmi jog. Az általános magánjog kereskedelmi jogi jellegzetességek sorát vette át. *„És ebben az átalakulásban pont a kereskedelmi jog játszott szerepet, amely fokozatosan emelte az elkülönült polgári jog rugalmasságát és gyorsaságát a mai szintre. Az önálló kereskedelmi jog a maga képeire formálta a polgári jogot, és ezzel önmagát felszámolta.”*⁶²

III/1.2. Monista modell

A dualista modell mellett a másik alternatíva a magánjog monista felfogása. Ebben a rendszerben nincs külön gazdasági jog, a polgári és üzleti viszonyokat ugyanazon szabályok alapján bírálják el.⁶³

41.

⁶¹ Vékás Lajos: *Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései*, HVG – Orac, Budapest (2001) 44.; Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, 2011/3–4., 45-46.. Lásd még: Nótári Tamás: *A társasági jog fejlődése Európában*. In: Auer Á. - Bakos K. - Buzási B. - Farkas Cs.–Nótári T. - Papp T.: *Társasági jog*. Szeged, Lectum (2011) 2. kiadás, 579-607.; Nótári Tamás: *A társasági jog kodifikációja az európai országokban*. Scientia Iuris, Román - Magyar Jogtudományi Közlöny 2011/1. 18-42.; Papp Tekla: *Társasági jogi jogalkotásunk rövid története, európai kitekintéssel*, In: Ünnepi tanulmányok Sárközy Tamás 70. születésnapjára, szerk. Nótári Tamás, Szeged, Lectum Kiadó (2010) 270-275.; Papp Tekla: *A magyar társasági jog fejlődése*, in: Bérczi Imre Emlékkönyv (szerk.: Tóth Károly) (Acta Universitatis Szegediensis. Acta juridica et politica. Tomus LVIII. Fasc. 29.), Szeged (2000) 412-415.

⁶² Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, 2011/3–4., 46.; Lásd még: Vékás Lajos: *Egy új Polgári Törvénykönyv tartalmi határaitól: a „kereskedelmi magánjog” elhelyezése*, In: Vékás Lajos (szerk.): *Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései*, HVG - Orac, Budapest (2001) 45-46.

⁶³ Veress Emőd: *Az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) és a kereskedelmi jog*, Veress

Már a XIX. században, amikor a dualista rendszer volt az uralkodó, kifejtették, hogy a polgári jog és a kereskedelmi jog elkülönülésének külső, relatív, történeti oka van, és az elkülönítés a jog egységét és biztonságát veszélyezteti.⁶⁴

A XX. században a monista felfogás megerősödése volt tetten érhető, ezen időszak jogfejlődése egyértelműen azt mutatja, hogy nincsenek az üzleti életben alkalmazott szerződéseknek olyan sajátosságaik, amelyek külön jogi rendelkezéseket kívánnának meg. Az elmúlt száz évben ugyanis az általános magánjog szabályozási mércéje szigorodott, közeledett az üzleti forgalom követelményszintjéhez, vagyis az általános szerződési jog maga „kereskedelmi jogiasodott”.⁶⁵

Olaszország

Olaszország 1942-től, az akkor elfogadott Polgári törvénykönyvön keresztül monista koncepcióra tért át. Az olasz társasági jogra vonatkozó szabályokat az 1942-ben hatályba lépett Codice Civile tartalmazza. A törvénykönyv a bevezető részt követően hat könyvre tagolódik, amelyek közül az ötödik könyv ötödik címe foglalkozik a gazdasági társaságokkal. Az általános rendelkezéseket az egyes formákra vonatkozó előírások követik külön-külön fejezetekben érhető el.⁶⁶

Emőd blogja, <http://penzcsinalok.transindex.ro/veress/?p=22> (Letöltés: 2012. 12. 31.); Ebben a témában lásd még: Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, 2011/3–4., 43-51.

⁶⁴ Veress Emőd: Az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) és a kereskedelmi jog, Veress Emőd blogja, <http://penzcsinalok.transindex.ro/veress/?p=22> (Letöltés: 2012. 12. 31.); Ebben a témában lásd még: Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, 2011/3–4., 43-51.

⁶⁵ *Az új Ptk. koncepciója* (2001. november 8.) V/2. pont: „*Monista elven felépülő törvénykönyv*”.

⁶⁶ A törvénykönyv a pandektista rendszert követve a bevezető részt követően hat könyvre tagolódik, amelyek közül az ötödik könyv ötödik címe foglalkozik a gazdasági társaságokkal. Az általános rendelkezéseket az egyes formákra vonatkozó előírások követik külön-külön fejezetekben. II. Fejezet – egyszerű társaság 2251-2290. §§, III. Fejezet – közkereseti társaság 2291-2312. §§, IV. Fejezet – betéti társaság 2313-2324. §§, V. Fejezet – részvénytársaság 2325-2461. §§, VI. Fejezet betéti részvénytársaság 2462-2471. §§, VII. Fejezet – korlátolt felelősségű társaság 2472-2497. §§ A szövetkezetre vonatkozó szabályok az ötödik könyv hatodik cím első fejezetében található (2511-2545. §§). Török Éva tanulmányában jól összefoglalja az olasz társasági jogra vonatkozó joganyagot. Lásd: Török Éva: *Olasz társasági jog. In: Társasági jog Európában*, szerk.: Szikora Veronika, HVG Orac, Budapest, 2012 (megjelenés alatt), kézirat (1-14.)

Az új, 1942-es olasz polgári törvénykönyv a korábbi kódex francia modellt követő rendszertől eltérően a kereskedelmi jogot is magában foglalja, hatályon kívül helyezve ezáltal az 1882-es kereskedelmi törvénykönyvet.⁶⁷ A kódex tehát monista rendszert alakított ki azáltal, hogy együtt szabályozza a polgári és a kereskedelmi jogot.⁶⁸ Az olasz jogtudósok elméleti vitát folytattak arról, hogy ez a kereskedelmi jog privatizálását, vagy a polgári jog kommercializálását jelentette-e.⁶⁹

Az olasz társasági jog mind elméletében, mind jogalkalmazási gyakorlatában kiforrottnak tekinthető. 2001-ben érdemben változtak az anyagi jogi szabályok, 2002 és 2004 között négy végrehajtási rendeletet fogadtak el. A kódex jelentős változást eredményezett a társaságok irányítási-ellenőrzési modelljén.⁷⁰ Az utóbbi időben számos új részletszabály vezettek be a cégeljárások területén is. 2004. január 1-jétől módosult a társasági eljárásjog.⁷¹ 2003. január 10-én átfogó társasági jogi reformra került sor, ami elsősorban a kft.-ket, az rt.-ket és a szövetkezeteket érintette. A *Codice Civile* V. fejezetének módosításait 2004 óta kell alkalmazni.⁷²

1-2.

⁶⁷ Hamza Gábor: *A magánjog fejlődése és kodifikációja Olaszországban*, Magyar Jog, 2012/10. 631.

⁶⁸ Sándor István: *A társasági jog története Nyugat-Európában*, KJK-Kerszöv Budapest, 2005., 216.; Nótári Tamás: *A társasági jog kodifikációja az európai országokban*. Scientia Iuris, Román - Magyar Jogtudományi Közlöny 2011/1. 32-33.

⁶⁹ Kiszely Katalin: *A társasági jogi közösségi jogalkotás útja, a szupranacionális társasági modellek megjelenése a közösségi jogalkotásban*, PhD értekezés, Szeged, 2009. http://doktori.bibl.u-szeged.hu/912/1/Kiszely_Katalin_ertekezés.pdf 45. (Letöltés: 2012. 12. 31.)

⁷⁰ A jogszabályok lehetővé tették - a hagyományos olasz minta mellett - az angolszász board rendszer és a német modell választását. Lásd: Gadó Gábor: *Társasági jogi reform Európában*, Magyar Jog, 2006/6. 327.

⁷¹ Polányi Tamás (szerk.): *Társasági jog az EU-ban – A társaságokra vonatkozó közösségi és nemzeti szabályozások*, Verlag Dashöfer, Budapest, 2008, CD-ROM. A jogszabályváltozás igyekszik minél nagyobb teret adni az alternatív vitarendezési módoknak, valamint megengedi, hogy a társasági tagok a társasági szerződésben a társasági jogvitáik eldöntésére választott bíróságot jelöljenek ki. Lehetővé vált egyszemélyes korlátozott felelősségű társaságok és részvénytársaságok alapítása is. A gazdasági társaságok cégjegyzékét az illetékes cégbíróság vezeti, amelyeket kiegészít a gazdasági és hivatalos adatok tára egyes gazdasági szereplők vonatkozásában gazdasági, statisztikai és egyéb adatokat tartva nyilván.

⁷² Sándor István: *Változási tendenciák a társasági jogban a 21. század elején*, Gazdaság és Jog, 2011/1. 17.

Svájc

A svájci szabályozás sajátossága, hogy a ZGB-ben (1907) helyezték el a jogi személyeket általános szabályait, az egyesület (Art. 60 ff. ZGB) és az alapítvány mellett, azonban nincs külön kereskedelmi törvénye, így a kereskedelmi társaságok is az Obligationsrecht-ben (1911-es kötelmi törvény) kaptak helyet: kkt., bt. (Art. 594 ff. OR) – ezek nem jogi személyek a svájci jogban, és a jogi személy rt. (Art. 620 ff. OR) és kft. (Art. 772 ff. OR), de az OR-ben találjuk a polgári jogi társaság és a szövetkezet (Art. 828 ff. OR) passzusait is. Ezen túlmenően még közjogi elemeket is találunk (kereskedelmi regiszter, és könyvvizetés).⁷³

Hollandia

A holland jogalkotó a társasági jognak a magánjogi kódexben történő elhelyezéséről döntött,⁷⁴ több kelet-európai ország a dualista álláspontra helyezkedett. Magyarországon a két nézet ütköztetése során a monista került ki győztesen. Az integrálással kapcsolatban igen komoly érvek is megfogalmazódtak.

Románia

A régi, 1864-es Polgári törvénykönyv a magánjog általános forrása volt, elsősorban az 1804-es francia *Code civil* („*Code Napoléon*”) mintájára. A Polgári törvénykönyv mellett külön Kereskedelmi törvénykönyv létezett (*Codul comercial*), amely 1887-ben lépett hatályba. Alapvető mintája az 1882-es olasz Kereskedelmi törvénykönyv (*Codice di*

---

⁷³ Sárközy Tamás: *Szervezetek jogállása az új Ptk.-ban*, Gazdaság és Jog 2011/3. (3-8.) 3.; Nochta Tibor: *A társasági törvényünk jogrendszerbeli környezetéről*. In: Acta Coventus de Iure Civili Tomus X., szerk.: Papp Tekla, Szeged, Lectum Kiadó (2009) 102.; Hayoz, Arthur – Forstmoser, Peter: *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*, neunte, vollständig neu bearbeitete Auflage, Stämpfli Verlag AG Bern (2004) Rz. 35., 50.

⁷⁴ Ehhez lásd: Kisfaludi András: *Jogharmonizációs kérdések a magyar társasági jogban*, A Holland és a Magyar Kormány közötti uniós csatlakozásra felkészítő program keretében, az új magyar Polgári Törvénykönyv elkészítése érdekében, az uniós szabályozás, illetve gyakorlat megismerése céljából holland szakértők részvételével tartandó konferencia előadása, 2001. szeptember 24-25., kézirat, 1-5.; Kisfaludi András: *Hollandia új Polgári Törvénykönyvének néhány tanulsága a magyar kodifikáció számára*, Polgári Jogi Kodifikáció 1999/2. 22-26.

Commercio) volt. Eredetileg négy társasági formát szabályozott a Kereskedelmi törvénykönyv: a közkereseti társaságot, a betéti társaság két formáját (egyszerű betéti társaság és betéti részvénytársaság), valamint a részvénytársaságot.⁷⁵ Ezek mellett a szövetkezeti társaságokra vonatkozóan is tartalmazott előírásokat a kereskedelmi törvénykönyv.⁷⁶

A román Kereskedelmi törvénykönyv sorsa is sajátos. Túlélte saját mintáját, majd a történelmi változások után, 1989 után, újra feléledt.⁷⁷

A rendszerváltás után a Kereskedelmi törvénykönyvben található társasági jogi normákat elavultnak minősítették, és nem elégedtek meg egy novelláris módosítással, hanem különálló törvényt, a kereskedelmi társaságokról szóló 1990. évi 31. törvényt fogadták el.

2009-ben a román Képviselőház elfogadta az új román Polgári Törvénykönyvet (2009. évi 287. törvény) majd az új Ptk. hatályba léptetéséről szóló törvényt is, amely a Ptk.-t is jelentősen módosította és meghatározta a Ptk. hatályba lépésének a dátumát is.⁷⁸ A román magánjog hagyományosan a dualista koncepcióra épült, azonban ezt a megközelítést a 2011. október 1-jén hatályba lépett új Polgári törvénykönyv (*Codul civil*)⁷⁹ kioltotta a dualista állapotot, áttérve a monista rendszerre, amely a kereskedelmi kötelmi jog különállásának megszűnését jelenti, azonban a társasági jogi normák speciális törvényben maradnak.⁸⁰

---

⁷⁵ Román Kereskedelmi törvénykönyv, 77-220 cikkek.

⁷⁶ A második világháború előtt elkészült egy új Kereskedelmi törvénykönyv, amely modernizálta volna a társasági jogi szabályokat is, de a háborús események, majd az államszocialista diktatúra bevezetése végett nem lépett hatályba. Az államszocialista diktatúra alatt az 1887-es Kereskedelmi törvénykönyvet formálisan soha nem helyezték hatályon kívül, hanem egyszerűen nem alkalmazták. A társaságok és a magántulajdon helyét az állami vállalat és az állami tulajdon vette át. Lásd még: Veress Emőd: *Román társasági jog. In: Társasági jog Európában*, szerk.: Szikora Veronika, HVG Orac, Budapest, 2012 (megjelenés alatt), kézirat (1-17.) 1.; Sipos István: A Kereskedelmi törvénykönyv időszerűségéről, *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 2003/1. 41–42.

⁷⁷ Az olasz Kereskedelmi törvénykönyvet a második világháború idején helyezték hatályon kívül. [Veress Emőd: Az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) és a kereskedelmi jog, Veress Emőd blogja, <http://penzsinalok.transindex.ro/veress/?p=22> (Letöltés: 2012. 12. 31.); Ebben a témában lásd még: Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, *Magyar–Román Jogtudományi Közlöny*, 2011/3–4., 43-51.]

⁷⁸ Veress Emőd: *Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről*, *Magyar–Román Jogtudományi Közlöny*, 2011/3–4., 43.

⁷⁹ 2009. évi 287. törvény.

⁸⁰ Veress Emőd: *Román társasági jog. In: Társasági jog Európában*, szerk.: Szikora Veronika, HVG Orac, Budapest, 2012 (megjelenés alatt), kézirat (1-17.) 1-2.; Lásd

Ez a változás nem csak a régi Polgári törvénykönyv, hanem a Kereskedelmi törvénykönyv szinte teljességének azonnali hatályon kívül helyezését is jelentette. Az új román Ptk. csak a társasági típusok általános felsorolását tartalmazza, a társaságok részletes szabályozása továbbra is a kereskedelmi társaságokról szóló 1990. évi 31. törvény révén történik meg.

---

még: Veress Emőd: Az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) és a kereskedelmi jog, Veress Emőd blogja, <http://penzcsinalok.transindex.ro/veress/?p=22> (Letöltés: 2012. 12. 31.); Ebben a témában lásd még: Veress Emőd: Néhány megjegyzés az új Polgári törvénykönyvről, Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, Scientia Iuris 2011/3–4., 43-51.; Veress Emőd: „*Kötelesek teljesíteni kötelezettségeiket*”. Az új román Polgári törvénykönyvről, Korunk, 2012/7, 110-113.; Veress Emőd: *Román társasági jog*. In: *Társasági jog Európában*, szerk.: Szikora Veronika, HVG Orac, Budapest, 2012 (megjelenés alatt), kézirat (1-17.) 1.